

IOAN POPILIU (1851—1918)

Activitatea scriitoricească a lui Ioan Popiliu s-a desfășurat într-o perioadă dintre cele mai frământate din istoria ținuturilor intracarpătice. Este perioada de intensificare a luptei poporului român pentru emancipare națională ce culminează cu făurirea statului național unitar român. Contribuția lui Ioan Popiliu la realizarea acestui sublim ideal este desigur de mai mică importanță. Socotim totuși că scoaterea la lumină a operei sale poetice, răspândită și uitată prin diverse periodice ale vremii, va fi utilă. Opera lui reprezintă „un document al conștiinței culturale românești din Ardealul aflat sub jug străin”, după cum se exprima unul din repetații noștri critici literari.¹

Ioan Popiliu s-a născut la 1851 în familia preotului Vasile Pop și a Mariei Nistea, în satul Cehal din apropierea Tășnadului, localitate aparținătoare pe atunci Sălajului, actualmente fiind arondată județului Satu Mare.

Numele derivat (Popiliu) i-a fost atribuit în timpul școlarității spre a-l deosebi de câțiva colegi purtând același nume. Lui i s-a spus Popiliu, din considerentul că i se potrivea această formă diminutivală, fiind cel mai scund dintre toți popenii clasei respective². După terminarea claselor primare, frecventează cursurile Liceului „Samuil Vulcan” din Beiuș între anii 1865—1873, iar în perioada 1875—1877, studiază teologia la un institut din Budapesta³.

Hirotonisit în anul 1877, profesează preoția, la început în satele sălăjene Sîg, Vilcău, pentru a se stabili apoi în Marca, unde a rămas timp de 41 de ani⁴.

Se căsătorește cu Ana Pop de Hodor, întemeind o familie numeroasă: cinci fete (Elena, Ana, Matilda, Maria, Emilia), toate căsătorite cu învățători și doi băieți (Iaon și Iosif) care însă au decedat înainte de a ajunge la majorat.

În instituțiile de învățământ pe care le-a frecventat, I. Popiliu și-a însușit o cultură umanistă remarcabilă, pe care a completat-o de-a lungul întregii sale vieți. Încă din liceu, apoi la institut a învățat limba latină, a făcut cunoștință cu literatura, istoria, filozofia și mitologia antică (greacă și romană), care toate vor exercita o influență puternică asupra activității

¹ Fragmentul face parte dintr-o scrisoare, datată 10 noiembrie 1968, adresată de Dumitru Micu unui descendent al lui Ioan Popiliu. Ea se află în posesia autorului prezentei lucrări.

² Explicația schimbării numelui ne-a fost dată de unele rude apropiate ale poetului.

³ Acest lucru reiese dintr-o scrisoare adresată de Ioan Popiliu lui Vasile Caba, ca răspuns la solicitarea celui din urmă de a primi informații în legătură cu localitatea Marca, pentru proiectata sa monografie a județului Sălaj. Scrisoarea e datată 21 aprilie 1916 și a fost reprodușă în monografia lui Caba.

⁴ Vezi *Șematismul Diecezei Gherla din anul 1882*, p. 159.

sale literare, resimțită la tot pasul în poezii. Scrierile sale au un caracter critic și vădit moralizator. Pentru ca ideile susținute să fie convingătoare, apelează la argumente pe care i le oferă studiile din tinerețe, citind frecvent din operele unor oameni de seamă ca Alexandru cel Mare, Diogene, Esop, Horațiu, Ovidiu, Pitagora, Seneca și alții.

Nici folclorul nu i-a fost străin scriitorului. Încă din tinerețe, el a manifestat un interes aparte pentru literatura populară. De altfel, preocupările de această natură ale lui I. Popiliu au fost remarcate la vremea respectivă într-o dare de seamă a Despărțământului Astra din Șimleul Silvaniei, în care se aduc laude bogatei sale colecții de folclor⁵.

Activitatea literară a poetului s-a desfășurat între anii 1875–1918. În rîndurile cititorilor transilvăneni, el s-a bucurat de reputația de poet satiric, într-o vreme în care manifestărilor literare românești li se puneau fel de fel de opreliști, care i-au determinat pe unii scriitori talentați să-și caute condiții mai prielnice de afirmare peste munți, astfel că I. Popiliu și alții au contribuit, cu modestele lor mijloace, la satisfacerea setei de cultură a maselor de cititori români din Transilvania.

Enumerăm în continuare scrierile pe care le-am putut găsi pînă acum :

Părinții patriei, o satiră amplă la adresa politicianismului vremii și a politicii de asuprire națională, publicată în „Gazeta Transilvaniei”, Brașov, numerele 273–281 din 11–21 decembrie 1887.

Scrisoare omagială adresată „Gazetei Transilvaniei” cu ocazia sărbătorii semicentenarului, publicată în nr. 11 din ianuarie 1888.

Un toast — Asocierea ideilor abordează teme sociale, insistînd asupra ideilor de libertate și dreptate ; publicată în „Gazeta Transilvaniei” numerele 25, 26, 27 din februarie 1888.

Alternative dezbate o multitudine de probleme social-politice și filozofico-morale, prezentate alternativ, în contradicție ; publicată în „Calendarul” pe 1890, Gherla, p. 29–45.

Lexicon de conversațiune, colecție de 29 de maxime, definiții originale în stil comic, ironic și critic, după caz, din variate domenii, cu predilecție noțiuni morale, probleme social-politice ; publicată în „Amicul familiei”, Gherla, nr. 17 din 1 septembrie 1890, p. 239–240.

Năcazuri și petreceri — satiră pe teme morale prezentate antitetic ; apărută în „Amicul familiei”, Gherla, XII, nr. 21 din 1890, p. 285–286.

Limba mea, poezie inedită, patriotică, auzită în anul 1971 de la Ana Popiliu (1886–1972), una din fiicele poetului⁶.

Desigur, activitatea literară și publicistică a lui Popiliu a fost mult mai vastă. Unele scrieri ale sale au rămas însă răspîndite prin alte periodice ale vremii, după cum afirmă Vasile Caba, un apropiat cunosător al activității scriitorului nostru, atît în lucrarea sa⁷ cît și într-o scrisoare din

⁵ Vezi „Gazeta de duminică” nr. 14/1907, Șimleu Silvaniei, precum și lucrarea lui Vasile Caba, *Limba și literatura populară a românilor sălăjeni*, Viena, 1918, în care au apărut mai multe poezii din satul natal al poetului, Cehal și din Marca, locul în care a trăit cei mai numeroși ani. Dintre poezii se remarcă balada vitească fantastică *Gruia lui Novac*, extinsă pe 329 de versuri, p. 69–73. Alte informații la pp. 7–9, 45, 53, 66–67, 82–83.

⁶ Vezi anexa.

⁷ Vasile Caba, *Szilágy vármegye román népe, nyelv és néphőltészete*, Viena, 1918.

1967⁸. Unele manuscrise au fost răspândite pe la urmași, altele s-au pierdut. Concludentă în acest sens este informația pe care am primit-o de la Ilie Veteșan din Marca, care ne-a relatat că în anul 1926 s-a demolat casa în care I. Popiliu locuise zeci de ani. Cei care au întreprins această operațiune n-au dat nici o importanță „hîrtilor” aflate în casă: „În timpul demolării, pe toate ulițele și grădinile din vecinătate nu vedeai decît hîrtii împrăștiate de vînt”⁹.

Coplești de greutățile și nenorocirile din anii războiului care s-au abătut asupra familiei, Ioan Popiliu se stinge din viață la 67 de ani, în data de 29 noiembrie 1918.

SCRIERILE LUI IOAN POPILIU, OGLINDĂ A VIEȚII SOCIAL-POLITICE DIN TRANSILVANIA ANILOR 1875—1918

Între poeziile care fac obiectul analizei noastre succinte, *Părinții patriei* este cea mai reprezentativă, cea mai amplă și vastă scriere satirică (994 versuri), numită de poet „epopee”, prin care se critică politicianismul corupt, se ia atitudine împotriva aspirrii naționale a românilor, acte condamnabile săvîrșite de guvernele care s-au succedat la conducerea Ungariei în perioada respectivă.

Diversele practici la care se dedau partidele guvernamentale maghiare mai ales în timpul alegerilor de deputați, cum sînt: cîștigarea de voturi prin coruperea alegătorilor cu ajutorul alcoolului, prin fel de fel de acte samavolnice (împiedicarea cetățenilor de a se prezenta la vot, bătăi etc.) sînt satirizate în acest întins poem. Tocmai la data publicării lui (decembrie 1887), au avut loc alegeri la care, în urma presiunilor, manevrelor, samavolniciilor guvernamentale, în dieta Ungariei au intrat doar *trei* deputați români din totalul de peste 400! Se poate observa deci cît de promptă a fost reacția poetului care, selecționîndu-și materialul din realitatea imediată, s-a făcut interpretul protestului curajos și demascator al populației românești.

Poemul începe, în maniera epopeilor antice, cu invocarea muzei, care să-l ajute pe autor să descrie „controversa dintre domni, dintre popor”, adică contradicțiile dintre burghezonemeșie și masele populare, dintre exploatare și exploatați. Pentru început, poetul prezintă antitetic clădirea parlamentului și locuințele mizerabile ale celor exploatați:

„... acest edificiu/casa țării/il numesc
Și e mîndră astă casă, poate fi palat regesc.
Oare, doamne, astă casă, pînă ce s-a ridicat,
Cîte colibi pulveroase de la sate-a dărîmat!”

Cei care se adună în acest palat sînt „părinții patriei”, părinți vitregi, „la jumătate de mie se urcă numărul lor”. Deși sînt „de nații diverse, de varii religii”, totuși o singură condiție îi unește, aceea de exploatare:

„Adică fără-osebire sînt galanți și domni cam mari,
Toți sînt din cercuri înalte, nobili și proprietari
Și nici unul dintre dinșii nu-i încălțat cu opinci”

Așadar, „nobili și proprietari” nu reprezintă poporul. Ei încasează însă „grase diurne și lefuri”, remarcă ce dă prilej poetului de a demasca împovărătorea fiscalitate a statului dualist care a statornicit tot felul de impozite „directe—indirecte”. Aparatul reprezentativ și administrativ, foarte încărcat, este greu de suportat de către contribuabilii care nu au „foloase” ci numai „ponoase” de la acele „oficii ilustre”, de la acei „înalți diregători”. Sub povara impozitelor strînse cu „forța execuțiunii” cad cei mulți, care „abia se mai susțin”.

⁸ Vezi nota 3.

⁹ Informație prof. Ilie Veteșan.

Așa zișii părinți ai patriei sînt divizați de fapt în două tabere opuse: dreapta, tabăra „domnilor” și stînga, care reprezintă poporul. Legile sînt alcătuite însă și se votează pe placul domnilor. Poetul, fiind de partea deputaților de stînga, reproduce fragmente din pledoaria unuia din aceștia, din care cităm:

*„Bietul popor de la sate înoată în multe rele,
Aduceți-vă aminte de-ale lui sarcini grele
.....
Nu au pămînt, nu au casă, nice pine, nu au sare,
Cum se strigă și din horă: toate le-a dus duca mare”.*

În opoziție cu deputatul progresist, își dă arama pe față deputatul „domnilor”, care vrea să demonstreze că vinovat de starea de mizerie în care a ajuns este însuși țăranul și, furios, începe a debita injurii la adresa acestuia; pretinde să se voteze legi care pe țăran „să-l apese la cerbice, să-l învețe a fi hamal”. Prin cuvintele lui, deputatul „domnilor” se autodemască. Pentru el „poporul e ca un cal, /Care dacă se îngrașe, nu-l mai poți ținea în rîne”; își încheie perorația cu avertismentul: „Părtiniți numai poporul, se va răscula azi-îmîne”.

Neobrăzarea deputatului „domnilor” este curmată de intervenția altui deputat, al poporului:

*„... Să-ți fie măcar rușine,
Să propui la noi, în dietă, aici în o țară cultă,
O idee neumană; du-te-n Asia barbară
Și acolo le propune.”*

Dar sporovăiala n-a folosit la nimic. Aici poetul introduce o scurtă snoavă cu scopul de a lua în deridere parlamentul, care nu este decît o „moară de palavre”, de vorbe goale:

*„... Așa-ntr-o societate,
Într-un birt, erau odată coadunați foarte mulți;
Oameni de multe calibre, învîfați și semiculți;
De politică vorbeau cu toții, cu multă înverșunare,
Produceau în toată sala un vuiet și zgomot mare.
Cînd se disputau mai tare, iată vine între ei,
Vine tocmai ospătarul și le zice: Domnii mei,
Nu faceți atîta zgomot, zice el indiferent:
Nu sunteți în dieta țarei, sala mea nu-i parlament.”*

Dacă în general în parlament se vorbește foarte mult și fără rost, totuși există unii deputați „mamelucii”, care „excelează prin tăcerea lor de moarte”. „Lor de nimic nu le pasă numa să iee diurnă”.

Scriitorul imploră din nou muza să-l ajute să descrie mascarada alegerilor:

*„Lupta groaznică, cumplită și dezordinea cea mare
Care domnește în țară cînd este restaurare”.*

După unele preliminarii și digresiuni care se pare că au fost introduse în poezie cu scopul de a face educație cetățenească poporului neinstruit, dar și cu intenția de a înșela vigilența cenzurii, poetul demască mijloacele de corupție prin care exploatareii „înving cu multe birfele; dar cu bani înving mai mult, /Ei cu bani cumpără voturi de la poporul necult”, iar banii le curg în buzunare „ca pleava din bugetul statului” pe care îi imprășteie cu dărnicie, cheltuindu-i în scopul obținerii de voturi, prin mijloace necinstite. Poetul minuieste dibăcie ironia, arta disimulării, prefăcîndu-se că laudă ceea ce de fapt condamnă. Boierii pe care, printre multe vicii, îi caracterizează și zgircenia, devin ospitalieri atunci cînd urmăresc cîștigarea de voturi:

*„Domnii cei mari dau banchete și se ospătează bine,
La ospăț cu bucurie ei primesc pre orișicine ...
Dau țăranilor mîncare, le dau țigări și tăbac,
Le dau răchie să beie, cit le-ncape în stomac.”*

Riposta candidaților Partidului Național Român nu întârzie, îndemnind poporul să nu se lase înșelat și batjocorit de asupritori. Sint lăudați cei care nu dau „ocol buții de răchie plină”, care nu și-au vîndut „dreptul pentru blidișor de linte”.

O încăierare între cele două partide adverse, numite de poet de astă dată „tabăra domnească” și „tabăra națiunii”, este descrisă cu multe amănunte în versurile 610–672. La început s-au înfruntat aruncîndu-și vorbe de ocară, injurături, amenințări, care au degenerat apoi în loviri, răniri. Intervenția violentă a jendarmilor și estașilor, de care era înțesată capitala comitatului, a sporit și mai mult vărsările de sînge. După această baie sîngeroasă începe votarea. Chiar și cei care, în schimbul rachiului, se dăduseră de partea exploataților, „acuma cu tot curajul au votat pentru popor”. Președintele intervine și-l întreabă pe unul dintre alegători dacă știe numele candidatului guvernamental, pe care urmează să-l voteze. Acesta, fiind sub influența alcoolului, răspunde: „Să trăiască domnul ... care ... numele i l-am uitat./ Știi, care ne-a dat parale ... de băut și de mîncat. „Președintele „îi rade o palmă sfîntă, cît ochii îi scînteiază și urechile îi cîntă”, îl numește dobotoc și ordonă să-l închidă pînă își va aduce aminte pe cine să voteze.

În vremea amiezii votarea s-a suspendat, toți se duc să-și îndestuleze foamea, domnii la „banchete strălucite” unde „vinul curge prin pocale”, iar poporul de rînd, într-un birt, înghesuiri „ca o coșniță plină”. Aici s-au strecurat și agenții exploataților. La clamarea unuia dintre alegători: „la noi nu e dreptate”, începe din nou încăierarea. Sticlele, scaunele zboară prin aer, mesele se răstoarnă, ferestrele se sparg, „și pe jos curgeau vărsate: zeamă, vin, sînge, rachie”.

După reluarea votării, actele de samavolnicie se țin lanț. Taberei naționale i se caută nód în papură și mulți din ei sint închiși pentru a fi împiedicați să-și exercite votul. Situația fiind similară cu cea povestită de Esop și de alți fabuliști despre dreptatea care e totdeauna de partea celui mai puternic, reprezentat prin lup, iar cel slab prin miel, I. Popiliu redă povestea într-o variantă proprie, dinamică:

*„La un rîu să beie apă a venit lupul setos,
La același rîu ajunse și mielul, dar mai în jos.
— Pentru ce îmi tulburi apa? zise lupul către miel
Vrînd să aibă ocaziune a se acîța de el.
— Să o tulbur nu se poate, grăi mielul blînd, fricos.
Știi că apa de la tine vine la mine în jos?
— Eh, atunci, mai zise lupul, după cum mi-aduc aminte
Știi că tu mă înjuraseși cu șase luni înainte!?
— Ce vorbești, măi lupule? Asta nu e de crezut.
Cu șase luni înainte, eu nici nu eram născut.
— Taci odată, zise lupul, cătrănit, înfuriat,
Desigur, mi-aduc aminte, tatăl tău m-a înjurat!
Cînd lupul aceste vorbe cătră bietul miel grăiește,
Cu o moarte violentă și înjustă-l pedepsește”.*

Partidul guvernamentalilor recurge și la alte mijloace de corupere. Sint plătiți bătauși care cionăgesc pe cei ce reușesc să ajungă în sala de vot. Încăierările iau amploare, încît se ajunge chiar la omoruri: „Ei se lovesc cu putere, cu bastoane mari și grele,/ Se lovesc în cap cu pietre, unii cad pe pardosele” / ... / „Iar unora dintre dișșii chiar viața li se stinge”.

Indignat, poetul înfierează succesul guvernamentalilor:

*„O! ce luptă sîngeroasă pentru-a țării prosperare!”
Au învins cum înving domnii, dacă-nseamnă a învinge
Toată legea și dreptatea cu foc și cu fier a stinge!
Se dispune din oficiu corupția generală”*

Indignarea poetului crește, demascînd pe vinzătorii de neam care „se fac slugă la dirloagă, cite pentru-un os de ros,/ Cauza dreaptă-a națiunii o vînd în mod ticălos”. El face un apel la fiii națiunii sale, să se trezească, să nu fie nepăsători față de auitudiu... trădătorilor de neam.

Spre finalul poemului, este zugrăvită atmosfera din țară după încheierea alegerilor. Deputații, chipurile, „lucrează” în dieta țării, disprețuind pe alegătorii care-i votaseră, ne mai interesându-se de soarta lor.

Poemul *Părinții patriei* se încheie cu un apel adresat „fiilor nației” de a nu-și pierde nădejdea în vremuri mai bune, pentru că „tot lucrul din lume are cite-un poviriș./ Toate lucrurile-n lume sunt supuse la schimbare”. Și pentru ca această schimbare să nu întârzie, poetul îndeamnă poporul să lupte pentru drepturile sale în unire și solidaritate.

Același îndemn îl adresează Populiului românilor în *Lexicon de conversațiune*, cerindu-le să nu fie nepăsători la ceea ce se petrece în jurul lor, să fie vigilenți și astfel să-și păstreze trează conștiința națională. Iată versurile:

„Ce e Buletinul sorții! Carte mare și vestită,
Care conține în sine a popoarelor ursită.
Oare, Doamne-n astă carte, ce soartă și ce destin
Va fi scris să mai suporte strănepoții lui Quirin?
Să citesc în astă carte am dorit de multe ori
Să văd este scris acolo că dinșii-s nepăsători?”

Rolul pe care l-a avut „Gazeta Transilvaniei” în sprijinirea luptei pentru libertate națională a poporului român este îndeobște cunoscut. Cu ocazia sărbătoririi semicentenarului revistei, Ioan Popiliu expediază o scrisoare omagială pe care redacția gazetei o publică în nr. 11 din ianuarie 1888. Poetul, atribuind gazetei un rol de conducător, o numește „matroană a gîntei române”, iar jubileul „o sărbătoare măreață a națiunii”. Dorește ca și în viitor, cu puteri sporite, să fie de ajutor poporului român, să răzbească prin „grelele împrejurări” în care i-a fost dat să lupte.

Poemul *Un toast — Asocierea ideilor* (apărut în anul 1888) are o tematică înrudită cu *Părinții patriei*. Titlurile acestor poezii au avut scopul de a abate de la început atenția cenzurii. Probabil, cu aceeași intenție, au fost introduse în structura celor două poeme, pasaje destul de lungi (unele fiind adevărate digresiuni) intercalate între temele și ideile tratate.

În noezia *Un toast* se pune în discuție problema libertății. Asociind ideile, poetul se referă mai întâi la evenimentele petrecute în timpul și după revoluția din Franța (1789) pentru ca, după ce face un istoric al obiceiului de a toasta, după ce descrie „toastul” unui condamnat rostit înainte de a fi ghilotinat, revine la contemporaneitate, referindu-se la țara în care trăiește și, folosind un ton aluziv, afirmă:

„Însă vremea e schimbată, azi se cere să strigăm:
Constituția trăiască, de ea să ne bucurăm.
Știm cu toții foarte bine, că în țara noastră cultă
Acum este libertate, ba ne spun că e prea multă!”

Scriitorul lasă să se înțeleagă că este vorba doar de o pseudo-libertate, care apără privilegiile claselor exploatoare, iar poporului i se pretinde supunere oarbă. În condițiile unei astfel de „libertăți”, din împărțirea dualistă, poetul își sfătuiește concetățenii să fie prudenți, să aibă grijă ce, cînd și cum să vorbească, să folosească limba, acest minunat dar al naturii acordat numai omului:

„Dacă vorba ta în urmă va fi bine cumpănită,
Vorbește, dar dimpotrivă, tăcerea-i mai potrivită.
.....
„A vorbi la timp, argint e, iar a tăcea este aur”
Zice-arabul și drept are; tăcerea e un tezaur,
Pentru-aceea și românul știe lăuda tăcerea
Și proverbul său ne zice că e dulce ca și mierea”.

Urmind exemplul poetului laureat¹⁰, poetul încheie cu un apel viguros adresat românilor, îndemnându-i la unire și luptă:

„Frați de-un singe și de-o mamă! Azi de sfînta libertate
Fiînd noi pătruși la suflet, să luptăm pentru dreptate!”

¹⁰ Se referă, foarte probabil, la Vasile Alecsandri.

PREOCUPĂRI DE ETICĂ ÎN OPERA POETULUI

În scrierile sale poetice, un loc prioritar a acordat Popiliu problemelor morale, fiind convins că arta cuvintului, pe lângă rolul ei cognitiv, are mai ales unul educativ, înnobindu-l pe om, ajutându-l să cultive virtuțile și să lupte pentru a se elibera de viciile urite și josnice, care îl dezonorează.

Considerind că morala este de fapt o formă a conștiinței sociale, poetul, călăuzit de principiile superioare ale eticii, a fost un asiduu propagator al normelor și îndatoririlor care reglementează comportarea oamenilor în societate, norme și obligații care au fost elaborate și statornicite de masele populare de-a lungul mileniilor.

Problemele de etică sînt prezentate în toate scrierile poetului, dar ele predomină în „rapsodia” *Alternative*¹¹, în structura căreia I. Popiliu utilizează mai cu seamă procedeul antitezei. În primele versuri se discută alternativ, contradictoriu, despre fericire și nefericire în viața omului. Părerea poetului este că ființa umană se simte fericită doar în anii copilăriei și poate ai adolescenței.

*„Să las dară pruncia cu zilele-i senine
Să curgă ca pîrăul a cărui unde line
Cu șopot se strecoară prin munți înalți și mari
Pe care se răsfață copacii seculari.*

*Cînd vine uraganul, furtuna cea cumplită
Cuprinde orizontul, zdrobind într-o clipită
Copaci măreți și falnici, — dar cruda tempestă
La undele vâlcelei în jos nici că străbate
Și printre munți vâlceaua tot lină șerpuiește,
Ferită de furtună mereu-mereu tot crește.*

*Și iată-o scăpată din părțile pustii
Ieșind din munți ca fluviu purcede prin cîmpii,
Dar valurile sale nu mai sunt scutite
De-a vîntului urgie se simt mereu lovite”.
„Așa elatea noastră în frageda pruncie
Decurge lîn ferită de orice vijelie.”*

*„Dar anii trec ca vîntul, cu repezime zbor
Se șterg tocmai ca visul, lăsînd în urma lor
Realitatea tristă, ce crește-n proporțiune
Cu dezvoltarea minții, cu-a noastră-nțelepciune.”*

Și pentru a-și întări afirmația, scriitorul vine cu un argument în plus:

*„Chateaubriand a zis-o, francezul erudit:
Copilul mic, el singur e foarte fericit,
Că știe prea puține. Bătrînii prin știință
Viața și-o prefac, zău, în lanț de suferință.”*

Omul matur, fiind responsabil de modul lui de comportare, este obligat a cultiva virtuțile și să lupte împotriva viciilor, care sînt numite de autor și „patimi oarbe”. Virtutea trebuie să fie nepătată. O definiție amplă a virtuții o găsim în versurile:

*„Virtutea cea mărită e o splendidă floare,
Mai scumpă decît banii, mai scumpă ca odoare.
Virtutea-i faptă bună, dar neiertat se cere
Să fie nepătată, să n-aibă vreo scădere.*

¹¹ Publicată într-un „Calendar” pe anul 1890. Nu am putut afla cine l-a editat, căci deținem doar cîteva file din el, găsite întimplător într-un sat bănățean, de către Valeria Varga, învățătoare, descendentă și ea, a preotului-poet.

*Virtutea ce conține vreo părticică mică
Începută-a fi virtute, înceată, nu există.
Ea e aceea rară, perfectă bunătate
În care nu încapă nici strop de răutate."*

În opoziție este prezent viciul:

*„Contra virtuții-i viciul, un ghimpe și un spin
Periculos ca moartea, e otravă, e venin."*

O problemă de morală este lupta dintre rațiune și simțuri. I. Popiliu, zugrăvind chipul omului nestatornic, care n-are tăria să stăvilească pornirile simțurilor cu ajutorul judecății lor juste, caută să-l ajute, îndemnându-l să-și cultive voința în așa fel încât forța rațiunii să strunească pornirile instinctive, în spiritul principiilor și cerințelor morale.

Autorul insistă mult asupra modestiei:

*„Între virtuți mărîtă e scumpa modestie
A fi stăpîn pe dînsa e mare măiestrie,
Căci stă înconjurată de multe vicii rele".*

Contrariile modestiei sînt îngimfarea, ambiția nesăbuită, grandomania, trufia. I. Popiliu sfătuiește pe cei cuprinși de aceste vicii să asculte din nou îndemnul anticilor:

„Fericiții — a zis Horațiu — de mijloc calca țîn ..."

Pentru ca omul să se mențină consecvent în modestie, trebuie să învingă piedicile ce i se pun în cale:

*„Să fii modest în toate, voiești cu stăruință,
Dar lumea cea șireată e prea cu iscusință ...
Și lumea rea vicleană mereu te tot cirțește,
Mojic ea te declară, ba prost chiar te numește."*

Este criticat și oportunismul, o trăsătură de caracter negativă, pe care o au unii oameni lipsiți de principialitate, care urmărindu-și interesele personale, își schimbă părerile după împrejurări:

*„Ca pleava e mulțimea de oameni pe pămînt
Ce-și schimbă a lor părere ca manta după vînt,
În ochii lor dreptate, pornirea cea curată
Rămin batjocorite ca haina lăpădată.
Cei ce de egoismul mirșav sunt predominîți
Și de moralitate cu totul sînt lipsiți"
.....
„Se află între oameni și-o parte însemnată
Ce vreau ca să servească la doi stăpîni deodată."*

Oportuniștii pot însă ușor aluneca și mai adînc în rătăcirea lor, părăsindu-și convingerile, sentimentele, înstrăinîndu-se de patrie, devenind niște renegați, niște trădători:

*„Mulți după vitejie oștează și se bat
Și nici că au răbdare, curaj adevărat.
Se luptă pentru-o cauză, cu înfocare rară,
Deodată-l vezi că trece în tabăra contrară,
În tabăra în care dușmani numai vedea
Și-alături de dinșii și-arată furia".*

Poetul le recomandă un remediu, pentru a nu ajunge în asemenea degrandante situații:
„Cea mai grea izbîndă e să te învingi pe tine".

Exprimîndu-și părerile despre muncă, o consideră ca „cea mai de frunte și sfîntă datorie", dar să nu devină mijloc de acaparare, de venalitate.

Este criticat arivistul, care „prin fapte drept-nedrepte averea și-o sporește", dar neglijează educația fiilor, care devin certați cu moralitatea.

Sint combătute și alte vicii : zgircenia, lăcomia, risipa, luxul. Iată câteva scene din viața de familie a zgircitului exploatare care, plimbându-se prin curte, vede :

*„Vreau câteva grăunțe împrăștiate jos,
Se umple de minie, devine furios,
Răcnește, face zgomot și dă în servitori
Cu palma și piciorul, pentru că-s prădători”.*

Un dialog între bogătaşul zgircit și cerșetor ne va dezvălui și alte fețe ale profilului moral al exploatareului :

CERȘETORUL

*„O soartă nemiloasă averea-mi duse toată
Familia-mi numeroasă în lipse mari înnoată
N-avem îmbrăcăminte, nici bani și nici bucate
Silit sunt a recurge la-a lumii caritate ...”*

BOGATUL :

*„Hai, pleacă, mă slăbește cu plînsetele tale,
Ce crezi că-n punga-mi nu mai e loc pentru parale ?”*

CERȘETORUL :

*„Of, Domnule !” (se roagă smerit bietul străin) :
„Fă-ți milă și pomană și dă-mi cit de pușin”.*

*„AVARUL (se aprinde) : — Calic impertinent !
N-auzi ce-ți zic ? Te cară, hai, pleacă la moment !”*

După această discuție aprinsă „domnul intră-n casă scirbit și iritat. /La ușă cine bate ? — „Intrați / strigă răstit”. Cel care intra era un slujbaş al statului, care îi întinse o listă de subscripții pentru înființarea unui orfelinat. La această cerere, se găsește în dilemă, ar subscrie, ca să-și facă un renume, n-ar subscrie, căci cu banii ce i-ar da pentru ajutorarea orfanilor, mai bine i-ar folosi pentru plăcerile familiei sale. Ca să iasă din încurcătură, îl amină pe slujbaş și se duce să se sfătuiască cu soția, care cu o vervă deplasată, începe cu reproșuri astfel :

*„Pe de-astea să dai banii, calici să pricopsești,
Cînd mie o plăcere ce-ți cer nu-mi împlinești ? !
Mai deunăzi, bărbușele, ți-aduci oare aminte ?
M-am adresat eu ție, rugîndu-te fierbinte,
Să aranjăm odată acas' la noi un bal,
Dar ast-a mea rugare ne puse-n mare val.
Cînd ți-am vorbit de pofta-mi, ai stat nepăsător
Și mi-ai respins tiranic ăst nensemnat favor.
Vrei să ajuți azilul, să nu fii criticat ?
Dă numai balul, frate, și vei fi lăudat !
Pe domnii cei cu vază pe toți îi vom pofti
Și ne-om petrece bine, iar ei le-or preamări !”*

Bărbatul s-a lăsat convins și încep pregătirile febrile pentru un „banchet împreunat cu bal”. Se cheltuiesc sume mari pentru garderoba „damei” și a celor două „damicele”. Atît din sfaturile ei, cit și din molul cum a înțeles să se pregătească pentru banchet și bal, soția și-a dezvoltat aceleași trăsături negative de caracter ca și ale bărbatului și în plus face un lux excesiv de risipitoare vanitoasă, arogantă și îngîmfată.

Autorul, folosind disimularea, punîndu-și masca umilinței, încheie descrierea banchetului cu o reflecție critică :

*„O mică întrebare de mi-o fi iertat :
Cîți răbdători de foame oare s-ar fi săturat,
Cîți părăsiți de soarte, lipsiți de proviant,
Din sumele-nghițite de-acest banchet galant ?”*

Aceeași idee se desprinde din cîteva versuri transmise pe cale orală, din generație în generație¹⁹:

*„Bine-n casă, bine-afară
Băuturi, mîncări pe masă
La domni mari ...
Dar la noi
Apă, ceapă, usturoi”.*

În același poem *Năcazuri și petreceri*, poetul ne propune să asistăm la o convorbire între soți:

*— „Iubite bărbățele, suntem în carnaval
Și ne-a-nvitat, știi dragă, și pe noi toți la bal,
Vroi-vei să ne ducem, cu fiicele-mpreună,
Să mai uităm necazul, să dăm de voie bună?”*

Soțul nu prea era de acord cu propunerea, bine știind că resursele lor bănești nu vor putea acoperi cheltuielile reclamate de participarea la bal. Dar „scumpa sa cochetă” își continuă perorația, învingînd cerbicia bărbatului. Doamna cu fetele și-au comandat „vest-minte galante și cu șic” și alte impuse de împrejurări, cu bani împrumutați pe cambii, și iată că se duc cu toții la bal.

În finalul „rapsodiei”, poetul reia în dezbatere antagonismul dintre clasele sociale:

*„Între oameni pe pămînt este mare divergență
Mai ales de vom privi modul lor de subzistență.
Sunt două clase extreme, și de clasa cea dintîie
Se țin domnii cei puternici, cu rang și cu avuție;
De clasa a doua se țin niște oameni amărîți
De rang și de avuție fiind cu totul lipsiți.”*

Bogatul cu ranguri înalte este veșnic nesătul:

*„Aibă orice avuție, aibă orice rang și stare
Tot mai mult, mai mult dorește: Lui Alexandru cel Mare
Îi părea că e prea mic globul acest pămîntesc.”*

Contradicțiile se evidențiază și în viața de familie:

*„Copilul cel desmierdat,
Al cutăruia domn mare, cum crește de răsfățat,
Și cum îl scutesc de toate, de soare, de răcoare,
Ca să-i apere viața, dar totuși copilul moare:
Copilul scump și iubit moare, s-a răcit la splină.
Copilul cel de țăran ușor poate să susțină
Frig de douăzeci de grade, deși mizer îmbrăcat.
Nici pâine n-are de-ajuns, dar e bine dezvoltat.
Sărmanul care nu știe ce va să mănînce mine,
Nu se satură de-ajuns, nici din cea mai neagră pîne,
Dar totuși este mai tare și mai puternic în vine
Decît cel ce se nutrește cu delicatose fine.”*

O altă contradicție:

*„Domnișoara cea galantă din strălucitul salon
Cînta în fortepian, îmbrăcată în vizon”,*

¹⁹ Versuri auzite de la Ana Popiliu, fiica poetului, de către nepoata sa Valeria.

cu toate acestea nu se simte mulțumită, o copleșește tristețea, o podidesc lacrimile, pe cind țărâna îmbrăcată simplu „zice numai în drimboie” un cîntec vesel, deși trăiește „în coliba-întunecoasă, unde este frig și ploale”.

Rapsodia se sfîrșește cu o seamă de sfaturi către cititori. Reamintește acestora că viața este o luptă în care, pentru a ieși învingători, trebuie să asculte de glasul minții, de rațiune și astfel să-și înzestreze sufletul cu virtuți, iar viciile să le înlăture. În maxime metaforice, I. Popiliu spune:

*„În infernul omenesc se luptă alternative:
Bucuria și durerea și din al lumei pahar
Adeseori bem venin, cugetînd că bem nectar,
Care după ce l-ai stors, mult trebuie să suspini.
Hei, că bucuria lumei e o floare între spini,
Ai s-o rumpi cu mare grijă, să fii treaz și serios,
Ca nu cumva să te muște șarpele cel veninos”.*

Modestia era una din virtuțile deosebite, pe care autorul a cultivat-o toată viața. Tot din modestie, ne dezvăluie lupta ce a dus-o cu elaborarea operei sale:

*„Și eu încă, scriind acest operat,
Cu două alternative, încontinuu m-am luptat:
Că avea-va operatul rezultat favoritor,
Merită să deie față cu publicul cetitor? ...
Voiam să-l dau cîteodată focului ca să-l coreagă.
Dintre două alternative, competenții să aleagă!”*

Desigur, cititorii au apreciat pozitiv „operatul”, ca o scriere folositoare și înțeleaptă, care îi îndeamnă și îi ajută să găsească calea cea dreaptă, să se unească în luptă cu cei care militează pentru victoria binelui.

Antiteza este utilizată de poet și în poemul *Năcazuri și petreceri*. Din primele versuri, autorul arată că între oamenii necăjiți și cei petrecăreți există o opoziție dialectică, ei avînd idei și atitudini contradictorii despre lume și viață. Cei necăjiți numesc această lume „valea plîngerii”, în timp ce petrecăreții „cărora le suride fericirea”, ar vrea să numească lumea „edenul fericirii”. Autorul nu este de acord cu aceste denumiri, ceea ce rezultă din modul cum îi zugrăvește atît pe unii cit și pe alții. Petrecăreții:

*„Voind dinșii să ajungă la fantastica lor țintă,
Tot mereu se opîntesc, încontinuu se frămîntă,
Să-și cîștige voie bună și să-și uite de dureri,
Umblă tot după petreceri, vinează după plăceri.
Ei! dar cînd vreau să alerge pe dorita carieră,
Le prăpune soarta-n cale cîte-o tristă barieră”.*

Precum vedem, scriitorul își asumă rolul de critic față de petrecăreți, iar pentru necăjiți va adopta o atitudine de sfătuitor binevoitor, uzînd în preambul de o mică istorioară.

Mai mulți oameni necăjiți s-au dus la un filosof să-l întrebe „cum să scape de jugul mare și greu”. Spunîndu-și necazurile, fiecare se plîngea că ale lui sînt cele mai greu de suportat. Ascultîndu-i, filosoful le-a dat fiecăruia cîte o cutie în care să-și ascundă necazurile. Cînd toate cutiile au fost astfel aranjate, filosoful le-a propus necăjiților să-și schimbe între ei cutiile, însă nici unul n-a îndrăznit să ia cutia altuia, temîndu-se să nu nimerescă peste necazuri mai grele.

Pentru a răzbi asupra necazurilor, I. Popiliu recomandă lupta rațiunii pentru strunirea simțurilor, modestia, precauțiunea, răbdarea „cu resignațiune”, pînă cînd s-a putea ivi „fericita ocaziune care va să-i mintuiască”, ideologia sa nepermițîndu-i desigur căutarea altor soluții.

Antitetic este prezentat de poet și „amorul”:

*„Ca să zicem ceva nou, va fi destul prin urmare
Să amintim cîteva din efectele-i contrare:
Amorul pre mulți în lume îi fericеște deplin,
Iar pre alții-i torturează și îi umple de suspin;
Pe unii îi înzestrează cu cunună fericită,*

*Iar pe alții îi strivește și îi sfarmă-ntr-o clipită.
La mulți tineri, juni și june le presară-n cale flori,
Atora le umple sinul de al morții reci flori.
Unii juni văd toată lumea în culoarea rozelor,
Iar alți juni și mîndre june se împușcă din amor.
Să rezumăm mai pe scurt: amorul pe bravi încintă,
Iar pe cei lași îi dezgustă... Amorul pre toți i-avîntă
Pîn-la sferele sublime, însă dacă nu griesc,
În prăpastii triviale ușor se rostogolesc".*

Cu ironie, simulînd lauda, poetul critică insistent „amorul din bal”:

*„Așdăd balul este acel lăudat izvor
De unde acum derivă enigmaticul amor ...
Cavalerii și damele doresc să meargă la bal,
Pentru că balul produce amor artificial.
Toți tinerii iubesc balul, pentru ce să nu-l iubească ?
În bal au ei ocaziune ca să se însufletească
La fapte mari și nobile și-n expresiuni brilante
Se deprind, ei conversînd cu junele lor amante.
Că damele iubesc balul, nimenea să nu se mire,
Ele își fac de la bal cea mai mîndră suvenir,
Ceva tainice șoptiri simfesc în inima lor ...
Dar nu știu de unde vin ... de nu cumva din amor ...
Balul este desigur un ce sublim ideal.
Cine să-l poată descrie în mod perfect și real ?
Gîngășele domnișoare și sprintenii cavaleri
Saltă-n joc și saltă-n horă și își uită de dureri.
La bal mîndra fericire domnește ca o regină.
Cei ce și-au urit viața, accia la bal să vină
Și vor vedea cum că lumea „valea plîngerii” numită
E presărată cu roze și e foarte strălucită.
Lumea de la bal, vezi bine, fericire, bucurie,
La bal este-n abundență".*

Ce înseamnă balul pentru sărac; ne spune I. Popiliu fără ironie, subliniind contrastul dintre „abundența fericirii” celor bogați și „schiloda sărăcie, supărarea și năcazul și biata simplitate, de la bal sunt fără milă și cu forța alungate”.

„Să vedem un cavalier, un tânăr prea iscusit” ne invită autorul atunci cînd începe să zugrăvească portretul fizic și moral al filfizonului, revenind iarăși la tonul de ironie. Acest personaj „este de părere cum că dînsul e menit să-și petreacă aici în lume și să fie fericit, care scop vrea să-l ajungă cu orice preț, nesmintit”.

Îngîmfat, plin de sine, îmbrăcat cu lux, se îndrăgostește în așa măsură încît este gata să-și piardă echilibrul psihic.

*„El e mîndru ca Adonis și foarte fin îmbrăcat,
Cu săgeata cea de aur Cupido l-a săgetat [...]
N-are stare și-alinare, n-are pace un minut,
Din acel sublim moment de cînd mîndra și-a văzut.
Lumea toată pentru dînsul e un haos desperat,
El e trist și moros de cînd s-a amoretat;
N-are pace nici în somn.”*

Dezechilibrul său mental este evident în scrisorile sale de dragoste. Iată un fragment: „Scumpă domnișoară, pre tine a te vedea / Înseamnă a te iubi ... Te iubesc viața mea! Fără tine un minut nu voi putea să exist, / Sîrșitul meu fără tine va fi tragic, va fi trist. / Nu pot, nu pot fără tine un moment să mai trăiesc, / Fără de a ta iubire simț că o să nebumesc! / Aibi dar, zînă, îndurare de un june cavalier, / În genunchi îți cer amor, te rog, spune-mi pot să sper? / Mina ta plină de grații o sărut de mii de ori”

Domnișoara, primind înflăcărata scrisoare, o rupe în bucăți pe care le aruncă. Filfizonul ui i-a mai rămas totuși o speranță: întîlnirea de la bal. Se pregătește febril, se îm-

bracă fin, se pomădează, „cu inele se-nzestrează, dintre aceste inele va da unul suvenire scumpei sale damicele. Cavalerul este gata și îmbrăcat în paradă, în vestimente strălucite, pare-ți că l-ai scos din ladă.”

Textul se intrerupe aici, urmarea nu a putut fi găsită. Fragmentul păstrat ne dă totuși dreptul de a aprecia că satira *Năcașuri și petreceri* se alătură celorlalte poezii satirice de care ne-am ocupat, avînd o tematică similară, tratată în spiritul concepției despre lume și viață a lui Ioan Popiliu.

În poemul *Un toast*, Ioan Popiliu a introdus un pasaj în care critică unele moravuri ale tineretului corupt din vremea sa, care erau certați cu purtarea cuviincioasă, neglijînd obligațiile morale și sociale. Pentru îndreptarea acestora, poetul apelează la înțelepciunea filozofului Pitagora care, „(dacă l-ar ierta cumva a morții lege sigură), Să mai vină odată-n lume, hei! în multe ne-ar corege! / Dacă ar merge astăzi dinsul în orice societate, / Și-ar auzi cavalerii vorbind cite verzi-uscate, / Mai ales pe unii tineri, conversînd fără prudență / De a căror vorbe fuge zina buna cuviință, / De s-ar duce el acuma să asculte pe la școale / Și-ar auzi cum studenții înșiră la vorbe goale, / Fără cap și fără coadă, / ba chiar vorbe vițioase; / De s-ar duce să asculte pe nepoatele frumoase / Ale Evei, cînd s-adună laolaltă, povestînd, / Chihăind fără-nctare, cite toate născocînd. / Auzînd pe toți și toate, el ar zice despre ei: / — „Se vede că niciodată nu mi-au fost învățaței”.

Poemul mai cuprinde și alte sfaturi moralizatoare. Scriitorul detestă pe „mișei”, pe „răutăcioși”, care sînt „lepra societății” și care folosesc mijlocul de comunicare între oameni, limba, „numai pentru defăimare”, lezînd „onoarea” celor demni și cuviincioși.

În *Lexiconul de conversație* întîlnim cîteva reflecții prin care se condamnă unele abateri de la normele morale. Cîteva exemple:

„Așa este beutura cea mai bună pre pămînt.
Foarte mulți oameni o beau; dînsa are un avînt :
Cînd bei apă, nu porți frică de vițioasa pricină,
Oricîtă apă bei, nu te-mbeți să cazi în tină.”

Lăcomia, goana după îmbogățire se asociază cu alte vicii, nenorocindu-l pe om :

„Aurul e un metal renumit și sclîpătoriu,
Conștiința multora se frînge prin el ușor.”
„Banii sînt un instrument curios și renumit
Cu care poți să te-nalți din nadir chiar în zenit.
Din zenit iar în nadir ușor poți să te scobori,
Fără frică de perichu, să-ți frîngi oasele să mori ...”

În elaborarea acesteilucrări, am fost animați de dorința de a aduce o modestă contribuție la cunoașterea istoriei culturii sălăjene în perioada 1875—1918.

Activitatea literară a lui Ioan Popiliu a satisfăcut în bună măsură setea de cultură a contemporanilor săi, contribuind totodată la ținerea trează a conștiinței naționale a românilor transilvăneni aflați sub o presiune. În același timp, scrierile lui Ioan Popiliu, scoase aici la lumină, ne îndreptătesc să afirmăm că poetul fost pătruns de o înaltă conștiință artistică. El a fost un modest, dar curajos luptător pe frontul luptei pentru emanciparea a poporului român din Transilvania, al luptei pentru dreptate și libertate, un artist-cetățean, cu vigoare ancorat în problemele vitale ale epocii în care a trăit, cînd eforturile românești au culminat prin vigurosul act acuzator al Memorandumului, devenit cunoscut lumii întregi în anul 1892. Autorul poemului *Părinții patriei* poate fi deci considerat ca un precursor al luptelor ulterioare, care au dus la Marea Unire din anul 1918.

IOAN OSIANU

Ioan Popiliu, părinte preocupat ca urmașii lui să devină oameni conștinenți de rostul și destinul lor în lume, le-a cultivat și sentimente nobile, printre care și sentimentul patriotic. Fiii și nepoții lui învățau cu drag poezii de ale sale cu acest conținut. Una din acestea, ajunsă până la noi, este intitulată *Limba mea*, cu o structură facilă, muzicală, ușor de memorizat. Una din fiicele sale, Ana, căsătorită Graur (1886–1972) recita poezii în fața copiilor și nepoților ei, astfel că s-a transmis din generație în generație. Un nepot al Anei a înregistrat-o pe bandă de magnetofon în 1971, cu un an înaintea repausării bunicii sale. Reproducem aici poezia.

LIMBA MEA

*Un cîntec de veselie
Ce s-aude? O cîntare,
De la mîndra ciocîrlie.
Doamne fericită-i ea!
Cînta-și dulce limba sa.
Eu nu sunt privighetoare
Nici pasăre cîntătoare;
Eu sunt copilă română
Și am limba mea străbună
De la Traian cel bătrîn
Păstrată la maica-n sîn.
Maica cînd m-a legănat
Românește mi-a cîntat,
Românește mi-a doinit;*

*Și oriunde m-oi trezi
Limba maicii voi vorbi.
Chiar de-aș trăi zile grele
Nu-mi las limba maicii mele,
Că de m-aș lăsa de ea
Lege sfîntă aș călca
Și strămoșii din țărînă
Mi-ar striga: „— Nu ești română!”
Iar un străin de-ar veni
Și mi-ar zice: „— Vrei să fii
O ființă mai aleasă
Să-ți lași limba ta de-acasă?”
I-aș răspunde: „— Să mă faci împărăteasă,
Nu-mi las limba mea frumoasă!”*

IOAN POPILIU (1851–1918)

(Summary)

The paper presents the life and activity of a forgotten poet from the region of Sălaj. Born in 1851 in the family of the Greek-Catholic priest Vasile Pop and of his wife Maria Nistea, in the village of Cehal near by Tășnad (Satu Mare County), Ioan was named Popiliu by his schoolmaster in order to distinguish him from other pupils bearing the name Pop. After finishing the primary school, he attended the secondary school in Beiuș between 1865 and 1873 and then studied theology in Budapest.

Being ordained in 1877, he preached first in the villages of Sig, Vilcău and then in Marca, where he remained for 41 years.

During his studies, I. Popiliu assimilated a remarkable humanist culture which was completed throughout all his life.

His writings have a critical and obviously moralizing character. Intending his ideas to be more convincing, he appeals to arguments offered by his earlier studies, frequently quoting from the works of outstanding authors like Diogenes, Aesop, Horatio, Ovid, Pitagoras, Seneca and others.

The folklore was one of the writer's concerns, too. As early as in his youth, he was greatly interested in folk literature. Unfortunately, his rich folklore collection referred to in some publications of that time has not been preserved.

Among the readers of Transylvania, Popiliu had a good name as satirical poet at a time when Romanian literary manifestations were hindered by the authorities. This state of affairs forced some gifted writers to look for more auspicious conditions beyond the Carpathians. In this way, I. Popiliu, together with other writers, contributed, with his modest means, to answer to his contemporaries' thirst for culture and at the same time to keep alive the national conscience of the Romanians of Transylvania, living under oppression. The author of the poem *Părinții patriei* (*The Father of the Homeland*) — the most extensive and important of his works — can be viewed as a forerunner of the later struggle that finally led to the Great Union in 1918.